

Innspill til ny Stortingsmelding om livslang læring og utenforskap mai 2015

Grunnskole for innvandrere i voksenopplæringen

For de aller fleste elever som får grunnskoleopplæring i voksenopplæringen, er det først og fremst behovet for grunnleggende norskopplæring, praksisplass og norskprøver som er det mest sentrale. Det er bare en liten prosentandel av disse elevene som går videre til eksamensrettet grunnskole og videregående opplæring. Norskprøvene, slik de fungerer i dag, er inngangsbilletten til arbeidslivet og målet for de aller fleste. De bør derfor bli prioritert.

Dagens grunnskoletilbud, som baserer seg på Kunnskapsløftets barnetrinn, ivaretar dessverre ikke disse behovene. Undervisningstilbudet, som er lite fleksibelt, gir verken tilstrekkelig og hensiktsmessig norskopplæring, praksisplass eller norskprøver. Det er beregnet på barn som kan norsk når de begynner på skolen. En del av våre elever er analfabeter som verken kan skrive eller lese når de starter på opplæringsløpet. Det er derfor svært viktig at undervisningen er tilpasset elevenes særskilte behov og ikke det motsatte, slik tilfellet er med dagens modeller.

Lokal læreplan i basiskompetanse for voksne innvandrere ivaretar behovet for tilpasset opplæring på en utmerket måte. Den ble utviklet av lærere som hadde inngående kjennskap til den uensartede elevgruppens ulike behov, og kunne tilby både et yrkesrettet og et skolerettet løp. Fokuset på all fagundervisning var først og fremst å ivareta det norskfaglige aspektet ved undervisningen. Et annet og viktig hensyn var å styrke foreldrerollen og muligheten til å kunne følge opp egne skolebarn. I det nye tilbudet kan vi ikke se at disse hensynene er ivaretatt på en tilfredsstillende måte. Det kan tvert imot virke som om hensynet til å undervise etter K06 går foran alle andre hensyn.

Samordning av NAV- tiltak med tilbud i den kommunale voksenopplæringen (norskkurs og grunnskole for voksne innvandrere)

Det er et behov for å se på samordning av NAV- tiltak og finansieringsmodeller for voksne innvandrere uten skolegang/grunnskole med finansieringen av norskopplæring i den kommunale voksenopplæringen. I Oslo har vi svært mange kursdeltakere som ikke omfattes av introduksjonsprogrammet, og vi trenger å samordne og samarbeide tettere for å få til gode opplæringsløp med kombinasjonen av norskopplæring og praksisplass. I tillegg trenger vi opplæring i grunnleggende ferdigheter i kombinasjon med en praksisplass for spor1 og grunnskole (jfr. Lokal læreplan for basiskompetanse). Voksenopplæringen har dyktige lærere med spisskompetanse på målgruppen (alfa, spor 1, spor 2, spor 3), og vi ønsker å bidra med vår kompetanse for å bygge bro mellom språklæringen som skjer uformelt på praksisplass (i det utvidede klasserommet), og den mer formelle læringen som skjer i klasserommene. Vi ønsker å kunne tilby flere praksisnære kombinasjonskurs hvor opplæring i grunnleggende ferdigheter og språk delvis flyttes ut til praksisplasser (eller andre tiltak gjennom NAV). Her må man se på samarbeids- og finansieringsmodeller som kan være med på å fremme dette. Det er viktig med felles og tidlig innsats mellom VO og NAV, slik at voksne innvandrere med liten skolebakgrunn ikke blir kasterballe mellom to systemer, og at de heller kan bli en ressurs i stedet for en byrde for samfunnet på sikt. De aller fleste har et sterkt ønske om å lære seg godt norsk og bli selvstendige medborgere med evne til å forsørge seg selv og sine.

Finansieringsmodeller som fremmer økt bruk av arbeidsplassen som læringsarena for opplæring i norsk og grunnleggende ferdigheter

Vi har i dag et BKA- program (Program for basiskompetanse) for voksne som allerede er i arbeidslivet, men som mangler grunnleggende ferdigheter. Derimot har vi ikke noe tilsvarende tilbud til dem som fremdeles er utenfor arbeidslivet. Kan modellen for BKA- finansiering være en vei å gå for denne målgruppen?

En annen mulighet er å øremerke ekstra midler til kombinasjonskurs (norsk med praksisplass) hvor deler av norskopplæringen flyttes ut på praksisplasser. Det finnes ulike modeller for dette, og her ønsker vi å fremheve NAP- modellen, som vi har på Oslo Voksenopplæring Skullerud, som et eksempel. Vi trenger mange flere slike kombinasjonskurs. Pr. dags dato er dette et nokså eksklusivt tilbud til noen fåtalls spor 2 og 3 deltakere. Vi trenger midler til å gi et tilsvarende tilbud til spor 1 deltakere (i norskopplæringen), og til de som har rettigheter til opplæring i grunnleggende ferdigheter jfr. Opplæringsloven (grunnskoleretten for voksne). Timeprisen for språklig oppfølging av en kvalifisert norsklærer for en deltaker ute på praksisplass (språk- eller arbeidspraksis), koster mer enn 1 time i klasserommet. Det er spesielt deltakere med ingen eller mangelfull skolegang som vil profitere på en slik praksisnær tilnærming (jfr. resultater i BKA- prosjekter), men pr dags dato har vi ikke gode nok finansieringsmodeller eller god nok samordning av tiltak med NAV som bidrar til at spor 1 målgruppen kommer raskere ut i jobb.

Maksgrense på 12 deltakere på norskkurs og grunnskoleklasser for voksne analfabeter

Tilpasset opplæring for voksne uten skolegang er svært arbeidskrevende, og spesielt når opplæringen foregår på et språk den voksne innvandreren ikke forstår. Det vil si uten tospråklige lærere eller annen form for morsmålsstøtte i den fasen hvor en voksen skal lære seg å lese og skrive.

Behov for tospråklige lærere med pedagogisk kompetanse i voksenopplæringen for innvandrere

Ansettelse av flere tospråklige lærere med pedagogisk kompetanse i voksenopplæringen, er spesielt viktig i alfabetiseringsundervisningen på lave nivåer (A0 – A1) på Spor 1, og i grunnskoleopplæring for voksne med ingen eller mangelfull grunnskole fra hjemlandet.

Begrunnelse: For deltakere med liten eller ingen skolebakgrunn fra hjemlandet er det svært vanskelig og tidkrevende å skulle lære å lese og skrive på et språk du ikke forstår, og med en lærer du ikke har et felles kommunikasjonsspråk med. Både deltakere og lærere bruker mye tid og energi på å forklare og forstå hva som foregår i undervisningen og innholdet i tekstene de skal lese. Forståelse er et sentralt begrep.

Erfaringer viser også at tospråklig fagopplæring i matematikk, naturfag, samfunnsfag og engelsk ville også føre til mer forståelse, motivasjon og raskere progresjon i fagene.

Forskning viser at tospråklig undervisning gir større motivasjon og raskere progresjon. Vi kan referere til Sahra Gudscinsky, Thomas & Collier, Jim Cummins, Thor Ola Engen, Lars Kulbrandstad, Lise Iversen Kulbrandstad, Sunil Loona, Anne Hvenekilde, Else Ryen, Qarin Franker m.fl.

Gode erfaringer med bruk av morsmålslærere og morsmålsstøttet opplæring i voksenopplæringen med rapporter som finnes er gjort ved:

Hyllie Park Folkhøgskola (Malmö i Sverige) v/ Elisabeth Mørnerud og

Nygård skole i Bergen der rapporter ligger på www.vox.no (Norsk og samfunnskunnskap - Verktøy - Metodisk veiledning).

Ta gjerne kontakt med oss for mer informasjon.

Med vennlig hilsen

UDF Oslo Vo Skullerud

Bente Garred

Tillitsvalgt

Nina Jernberg

Tillitsvalgt